

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ЗАПОВЕД

№ РД – 1011

София, 17. 12. 2010 г.

На основание чл.11, ал.1, т.5 от Закона за опазване на околната среда, във връзка с изискванията на глава четвърта „Осигуряване качеството на измерванията”, глава пета „Регистриране, обработка и съхраняване на резултатите от измерванията” от Наредба №7 от 3.05.1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух и Приложение № 8 към чл. 13, т. 2, чл. 17а и чл. 22, т. 2 от Наредба №12/15.07.2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, както на основание Програма за осигуряване и контрол качеството на измерванията на нивата на атмосферните замърсители за осигуряване и контрол качеството на измерванията на нивата на замърсителите серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, утвърдена със Заповед №РД-935/09.12.2019г. на министъра на околната среда и водите

О П Р Е Д Е Л Я М :

условията и реда за осигуряване и контрол качеството на данните, получавани от Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух (НАСККАВ), както следва:

1. Процедури по контрол качеството на данните, регистрирани от Автоматичните измервателни станции (АИС) и системите, работещи на принципа на Диференциална оптична абсорбционна спектроскопия (ДОАС системи), които се извършват от Централна лаборатория /ЦЛ/ и Регионалните лаборатории (РЛ) на регионално и национално ниво:

1.1. Изпълнение на всички процедури по контрол качеството на измерванията, в това число калибриране и поддръжка на апаратурата в АИС/ДОАС системите съгласно изискванията на Програма за осигуряване и контрол качеството на измерванията на нивата на атмосферните замърсители (ПОККИНАЗ) за осигуряване и контрол качеството на измерванията на нивата на замърсителите серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, утвърдена със Заповед №РД-935/09.12.2019г. на министъра на околната среда и водите. За специфични атмосферни замърсители, които не са включени в обхвата на ПОККИНАЗ, се прилагат процедурите за текущ контрол на качеството, определени съгласно изискванията на Вътрешноведомствени лабораторни методики, утвърдени от главния директор на акредитираната лаборатория за изпитване – Главна дирекция „Лабораторно аналитична дейност“ (ГД ЛАД).

1.2 Операторите на АИС и техните заместници се регистрират еднократно в НАСККАВ в реално време (през меню Администриране/Потребители на софтуерния модул SybaseAdmin), като задължително посочват две имена и длъжност.

1.3. Ежедневно, за изготвяне на бюлетина за качество на атмосферния въздух, в срок до 9:20 часа операторите на АИС/ДОАС системите извършват проверка за наличието и достоверността на регистрираните данни, като при необходимост (валидиране/

инвалидиране на данните) изготвят протокол по Приложение №1, в който задължително се посочва причина за предприемане на тези действия.

1.4. При необходимост, ЦЛ и РЛ изготвят протоколи за валидиране/инвалидиране на данните, които в срок до 9:30 часа се изпращат от РЛ в съответната Регионална инспекция по околна среда и водите (РИОСВ) – в Регионален диспечерски пункт или друга структура, отговорна за осигуряване и контрол на данните, а от ЦЛ – в отдел „Атмосферен въздух, вредни физични фактори и опасни химични вещества“ на РИОСВ - София. По изключение, протоколът се изготвя след 14:00 часа на всеки работен ден, когато е необходимо да се извърши проверка на място в АИС на апаратурата за достоверността на данните и при необходимост се пристъпва към изпълнение на Заповед №96/25.04.2012г. на изпълнителния директор на ИАОС, утвърждаваща Процедури за регистриране и отстраняване на технически неизправности на стационарни и мобилни АИС.

1.5. Операторите на АИС, еднократно избират „Прилагане на функция“ чрез меню – „Цифров анализ“/„Вид на справка“/„Исторически данни“ и въвеждат ръчно съответните уравнения за корекция на измерените концентрации на фини прахови частици (ФПЧ₁₀). Корекция на данните от нерепрезентативната апаратура за определяне на ФПЧ₁₀ се извършва след проведени от ИАОС и съгласувани от дирекция „Опазване чистотата на въздуха“, МОСВ процедури по доказване на идентичност.

1.6. Ежемесечно операторите на АИС/ДОАС системите извършват проверка на статуса на данните при включени тестове от меню „Автоматична корекция и проверка на данните“. Критериите на тестовете за автоматичната проверка на достоверността на данните са посочени в Приложение №2. В случай, че е регистрирано отклонение от зададените критерии, операторите на АИС/ДОАС системите изготвят протокол по Приложение №1, като задължително се посочва причина за предприемане на съответното действие.

1.7. Операторите на АИС поддържат регистър на анализаторите (по модели), намиращи се в поверената им АИС.

1.8. След получаване на съобщение от РДП в РИОСВ (по т.2.2), началник отдел РЛ уведомява писмено директора на РИОСВ за предприетите мерки за определяне достоверността/недостоверността на данните.

2. Процедури по контрол качеството на данните, регистрирани от АИС и ДОАС системите, извършвани на регионално ниво от РИОСВ:

2.1 Операторите в РДП и техните заместници се регистрират еднократно в НАСККАВ в реално време (през меню „Администриране“/„Потребители“ на софтуерния модул Sybase Admin“), като задължително посочват две имена и длъжност.

2.2. Операторите в РДП извършват ежедневна проверка за достоверността на данните от АИС/ДОАС системите, разположени на територията на съответната РИОСВ, съгласно изискванията на „Инструкция за ръчно валидиране на данните, получавани от пунктовете за контрол качеството на атмосферния въздух“, утвърдена през 2002г. от изпълнителния директор на ИАОС. Регионалната инспекция по околна среда и водите писмено уведомява началника на отдел РЛ при констатирани предполагаеми недостоверни данни, за които РЛ не е изпратила протокол по т.1.3.

2.3. Валидиране/Инвалидиране на данните от експерта в РДП се извършва след постъпил протокол от РЛ по т.1.3. Инвалидирането/валидирането на данните се извършва чрез софтуерния модул „SybaseAdmin“ от меню „Справки“/„Цифров анализ“/„Избор на станция, показател, дата и час, стойност“, като се избира „Валидиране“/„Инвалидиране“.

2.3.1. След валидиране/инвалидиране на данните, в сектор „Коментар“ на софтуерния модул се описват конкретните причини, поради които е извършена тази процедура и се посочва номера и датата на протокола предоставен от РЛ по т.1.3.

2.4. Операторите в РДП или отговорните експерти от РИОСВ извършват ежедневна проверка на комуникацията/преноса на данни между АИС/ДОАС и НАСККАВ в реално алвремe в ИАОС. При констатирани нередности РИОСВ писмено уведомява началника на отдел РЛ, който от своя страна уведомява началника на отдел „Координация на РЛ“, ГД ЛАД в ИАОС.

2.5. Ежедневно РИОСВ писмено уведомява началника на отдел РЛ за констатирани други нередности в дейността на АИС/ДОАС системите, за които не е постъпило предварително уведомяване от РЛ.

2.6. Директорите на РИОСВ осигуряват безпрепятствен достъп на операторите на АИС/ДОАС системите или заместниците им до РДП към РИОСВ, във връзка с изпълнение на ангажиментите им по т.1.

2.7. След приключване на процедурите по т.1.3 и т.1.4 РИОСВ пристъпва към потвърждаване (изготвяне) на ежедневния бюлетин за качеството на атмосферния въздух. Потвърждаването на бюлетина се извършва ежедневно, всеки работен ден на седмицата в срок до 09:40 часа чрез софтуерен продукт „AirLab“ в модул „Бюлетин“.

3. Процедури по контрол качеството на данните, регистрирани от АИС/ДОАС, извършвани от Калибровъчна лаборатория на регионално и национално ниво

3.1. Организира, контролира и методически осигурява изпълнението на всички процедури по калибриране на апаратурата в АИС.

3.2. Извършва тримесечно калибриране съгласно изискванията на ПОККИНАЗ. При установено отклонение от нулата и контролната точка (SPAN) експертът от отдел „Калибровка“, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ (МООС) в ИАОС извършва калибровка на анализатора, която се отразява в протокола от тримесечното калибриране (Съгласно т.4.4.3 от ПОККИНАЗ) и се съхранява в досието на АИС.

3.3. Съгласно изискванията на ПОККИНАЗ, базовото калибриране, в това число изпитването за линейност и издаването на свидетелство за калибриране, се провежда веднъж годишно. При установено отклонение от нулата и контролните точки експертът от отдел „Калибровка“, дирекция МООС в ИАОС извършва многоточково калибриране на анализатора, което се отразява в протокол (Съгласно т.4.4.2 от ПОККИНАЗ) и се съхранява в досието на АИС.

4. Контрол качеството на данните, постъпващи в НАСККАВ

4.1 Потребителите в ИАОС се регистрират в НАСККАВ в реално време (през меню „Администриране“/„Потребители на софтуерния модул“ „AirWeb“), като задължително посочват две имена и длъжност.

4.2. Отдел „Мониторинг на въздуха, шума и радиологичен мониторинг“ (МВШРМ), дирекция МООС в ИАОС извършва ежедневна проверка на дейността на НАСККАВ чрез софтуерния модул „AirWeb“.

4.3. Отдел МВШРМ своевременно уведомява съответните РЛ и РИОСВ за констатирани нередности по т.4.2. чрез факс или електронна поща.

5. Осигуряване качеството на данните

5.1. Проверка на спазването на процедурите по осигуряване качеството на данните, регистрирани от АИС/ДОАС системите, извършвани от РЛ и РИОСВ на регионално ниво и процедурите по осигуряване качеството на данните, регистрирани от АИС/ДОАС системите, извършвани съвместно от отдел „Калибровка“, дирекция „МООС“ и отдел „Лаборатория за качеството на въздуха“, ГД ЛАД в ИАОС на национално ниво се извършва съгласно т. IX. Текущ контрол върху изпълнението на изискванията от ПОККИНАЗ

5.2. Проверката по т.5.1 се извършва в оперативен порядък веднъж годишно чрез посещение във всички АИС, в това число проверка на документите, изискващи се съгласно т. VIII. Необходима документация от ПОККИНАЗ

5.3. Отдел „Калибровка“, дирекция МООС и отдел „Лаборатория за качеството на въздуха“, ГД ЛАД в ИАОС ежегодно изготвят доклад до изпълнителния директор на ИАОС с резултатите от проверките и препоръки за подобряване качеството на данните.

5.4. Отдел „Калибровка“, дирекция МООС и отдел „Лаборатория за качеството на въздуха“, ГД ЛАД в ИАОС изготвят ежегодно План за подобряване качеството на данните, като в него се отразяват и всички изисквания при настъпили промени в нормативната уредба в областта на контрол качеството на атмосферния въздух. Планът се утвърждава със заповед на изпълнителния директор на ИАОС.

6. Система за SMS оповестяване

- 6.1. В системата за SMS оповестяване са включени абонати – ръководители и експерти от МОСВ, ИАОС и РИОСВ, както и експерти от съответните общини.
- 6.2. Началник отделите на РЛ и операторите на АИС/ДОАС системите предприемат своевременни действия за проверка достоверността на данните при получено съобщение от SMS системата за оповестяване. Ако съществуват основателни съмнения в достоверността на данните, получавани от АИС/ДОАС системите, операторите извършват проверка за работата на апаратурата в АИС съгласно изискванията на Заповед №96/25.04.2012г. на изпълнителния директор на ИАОС, утвърждаваща Процедури за регистриране и отстраняване на технически неизправности на стационарни и мобилни АИС.
- 6.3. В случай, че съответната апаратура не предоставя достоверна информация, тя се изключва и незабавно се уведомява фирмата, извършваща сервизната дейност, и началник отдел „Координация на РЛ“, ИАОС. Съгласно изискванията на т. 1.4. се изготвя протокол, който се изпраща в РДП на РИОСВ.
- 6.4. Абонатите по т.6.1, които са ръководители, контролират, съобразно отговорностите си, предприемането на необходимите действия по т.6.2 и т.6.3.

Отговорните експерти и техните заместници от ИАОС/РИОСВ за осигуряване и контрол на качеството на данните, регистрирани от АИС/ДОАС системите, се определят в едномесечен срок от влизане в сила на настоящата заповед, със заповеди на изпълнителния директор на ИАОС и директорите на съответните РИОСВ.

Контролът по изпълнението на заповедта възлагам на изпълнителния директор на ИАОС и директорите на съответните РИОСВ.

Настоящата Заповед отменя Заповед № РД-510/03.07.2019г. на министъра на околната среда и водите.

Заповедта да се връчи на съответните лица за сведение и изпълнение.

МИНИСТЪР:

ЕМИЛ ДИМИТРОВ

За министър	
Заместник-министър:	Николай Кривев
Заповед за заместване	РД - 997 / 14. 12. 2020

Приложение №1

Протокол №..... / год.
за промяна на статуса на данните от автоматичните
станции (АИС и ДОАС системите)

Дата: _____

Населено място: _____

Има на пункта: _____

Код на пункта: _____

Име на експерта изготвил протокола: _____

Контролиран замърсител	Времеви обхват на регистрираните действителни/недействителни концентрации: от /дата, час/ до /дата, час/	Регистрирани концентрации, мг/м ³ или мкг/м ³	Констатирани нередности, водещи до промяна на статуса на посочените в колона 3 концентрации или тяхното коригиране по данни от „Zero“ и „Span“ проверка
1	2	3	4

Изготвил:

/Подпис на отговорното лице от РЛ/ИАОС/

Извършил корекцията в РДП:

/Подпис на отговорното лице от РИОСВ/

Приложение 2

Критерии на тестове за автоматична проверка достоверността на данните

1. Проверка по минимални и максимални регистрирани стойности

Контролиран замърсител	Време за осредняване	Мерна единица	Проверка за стойности по-малки от:	Проверка за стойности по-големи от:
Амоняк	ден	µg/m ³	-10	300
Арсен	ден	ng/m ³	-10	60
Бензен	ден	µg/m ³	-10	35
Бензо(а)пирен (ПАВ)	ден	ng/m ³	0	60
Кадмий	ден	ng/m ³	-10	50
Въглероден оксид	час	mg/m ³	-10	20
Сероводород	ден	µg/m ³	-10	25
Олово	ден	µg/m ³	-10	5
Никел	ден	ng/m ³	-10	200
Азотен диоксид	час	µg/m ³	-10	450
Азотен оксид	час	µg/m ³	-10	900

Озон	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	400
Прахови частици < 10 μm	ден	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	525
Прахови частици < 2.5 μm	ден	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	525
Серен диоксид	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	1800
Толуен	ден	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	150
Ксилен	ден	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	150
Серовъглерод	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	30
Фосген	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	10
Циановодород	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	5
Хлороводород	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	10
Хлор	час	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	35
Неметанови въглеводороди	ден	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	2000
Общи въглеводороди	ден	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	-10	5000

2. Проверка за високи концентрации (пикове), появяващи се без плавен ход - стойност над 10 пъти над предходно измерената концентрация.
3. Проверка за концентрации появяващи се след калибриране - стойност над 10 пъти над предходно измерената концентрация.
4. Проверка за близки високи концентрации, които в продължение на 3 часа имат еднакви стойности - до втория знак след десетичната запетая.
5. Проверка за близки ниски концентрации, които в продължение на 3 часа имат еднакви стойности - до втория знак след десетичната запетая.
6. Проверка за постоянна посока и скорост на вятъра в продължение на период от 12 часа